

ВИЛЕНСКИЙ ВЪСТНИКЪ KURYER WILEŃSKI

ВЫХОДИТЬ

по Вторникамъ, Четвергамъ и Субботамъ.

WYCHODZI

we Wtorki, Czwartki i Soboty.

Рок 1863.

СОДЕРЖАНИЕ.

Часть официальная: Телеграфическое известие о военных действиях... Часть неофициальная: Варшава... Литературный отделъ: Охота в витеб. губер...

еннымъ судомъ, должны быть приговариваемы къ наказанію на основаніи действующихъ законовъ военно-уголовнаго устава...

ТРЕСЪ
Часть изъяснительная: Видамость телегр. о действияхъ военныхъ... Часть неофициальная: Варшава...

Часть неофициальная.
Варшава 7 (19) октября.
Вчера возникъ пожаръ въ здании здѣшняго магистрата...

Въ передовой статьѣ Рус. Инв. (№. 220) напечатано: Уже нѣсколько времени назадъ къ намъ поступила небольшая статья...

Часть Официальная
С.-Петербургъ, 9 октября.
ТЕЛЕГРАФИЧЕСКОЕ ИЗВѢСТІЕ.

Отрядъ, высланный изъ Млавы, разбилъ и разсѣялъ 2 октября около м. Любавицъ шайку Орлика...

ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ, по докладу г. министра государственныхъ имуществъ ходатайства главноначальника западнаго края о награжденіи за отличіе...

ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ, по докладу г. министра государственныхъ имуществъ ходатайства главноначальника западнаго края о награжденіи за отличіе...

Въ „Волынскихъ Губернскихъ Вѣдомостяхъ“ напечатана слѣдующая копія съ предложенія г. кievскаго генералъ-губернатора...

ОХОТА И ЗВѢРНЫЕ ПРОМЫСЛЫ ВЪ ВИТЕБСКОЙ ГУБЕРНИИ.
(Продолженіе. См. №. 115).

Эти постановленія, свидѣтельствуютъ о существованіи въ витебской губерніи многихъ породъ дикихъ животныхъ, отчасти уже исчезнувшихъ, указываютъ въ тоже время и на мѣры, принимаемыя, слишкомъ дѣйстви-тельно, на сохраненіе полезныхъ для человѣка животныхъ...

ЧАСТЬ НЕОФИЦИАЛЬНАЯ.

Варшава 7 (19) октября.
Вчера возникъ пожаръ въ здании здѣшняго магистрата, обыкновенно называемаго ратушею, въ которомъ помѣщается также и управленіе варшавской полиціи...

Въ передовой статьѣ Рус. Инв. (№. 220) напечатано: Уже нѣсколько времени назадъ къ намъ поступила небольшая статья, подписанная „Русскимъ инвалидомъ-католикомъ“ и старающаяся доказать, что нынѣшняго польскаго возстанія не должно считать борьбою католицизма съ православіемъ...

По дикимъ свиньямъ, по народному кабанамъ или вѣрнѣе, получили названіе 3 селенія, именно: въ полоцкомъ уѣздѣ Кабаны, а въ себежскомъ Венрича и Венрище. Животное это, въ настоящую пору, въ здѣшней губерніи вовсе не попадается; но если находимъ причину думать, что въ витебской губерніи были когда то огромныя дубовыя лѣса...

Въ „Волынскихъ Вѣдомостяхъ“ г. генералъ-губернатора г. Мухоморова, въ предисловіи къ 29 септембрю 1863 г.

„11. прелѣзлого лѣта, въ вѣдѣніи г. министра внутреннихъ дѣлъ, въ вѣдѣніи г. министра внутреннихъ дѣлъ, въ вѣдѣніи г. министра внутреннихъ дѣлъ, въ вѣдѣніи г. министра внутреннихъ дѣлъ...“

По дикимъ свиньямъ, по народному кабанамъ или вѣрнѣе, получили названіе 3 селенія, именно: въ полоцкомъ уѣздѣ Кабаны, а въ себежскомъ Венрича и Венрище. Животное это, въ настоящую пору, въ здѣшней губерніи вовсе не попадается; но если находимъ причину думать, что въ витебской губерніи были когда то огромныя дубовыя лѣса...

Деревень, получившихъ названіе отъ зайцевъ, десять и именно: въ велижскомъ уѣздѣ Зайцы, въ витебскомъ Зайцево и Зайцево, въ динабургскомъ Зайченки, въ люцинскомъ Зайчени и Зайцево, наконецъ въ леньскскомъ — Бѣлки (Lepus variabilis).

нмъ должны быть казнены на карѣ з мочы правъ кодекса военно-карнаго, который есть указовка для судовъ военныхъ; со сѣе за тече Найвыжѣ затвердженыхъ 15 бѣзъ року przepisow o sekwestrowaniu majatkow osob nalezacych do nieporzadkow, to przepisow te, jako stosujace sie do majatkow osob, jeszcze formalnie nie obwinionych w przestepstwie, i stanowiace tylko czasowy srodek administracyjny, niemoga byc zastosowane do wyrokow sadowych poddawanych nad osobami uznanimi winnymi buntu, lub udzialu w takowym. Skutkiem tego i majac na wzgledzie, ze w wilemskim general-gubernatorstwie zastosowuje sie juz artykul wojenno-karny ustawy o konfiskacie majatkow powstancow, komitet zadecydowal, ze i w kijowskim general-gubernatorstwie nalezy na mocy 176 art. wyzej rzeczonej ustawy, konfiskowac do skarbu wszystkie majatki osob uznanych wedlug sadu winnymi buntu lub udzialu w onym, nakladajac przy tem zaprzeczenie na majatki ich ojcow z tem, aby czesci tych majatkow, ktore maja sie winnym dostac w sukcesji, byly konfiskowane.

„CESARZ JECO MOSC 5-go sierpnia w Niznim Nowogrodzie, rozpatrzywszy rzeczone postanowienie zachodniego komitetu, Najwyzej raczy napisac na dzienniku komitetu „w y k o n a c.“ (Glos.)

ЧЕШЬ НЕУРЪДОВА

Warszawa 7 (19) pazdziernika:

Wczoraj, d. 6 (18) pazdziernika wybuchl pozar w gmachu tutejszego magistratu, zwanym zwykle ratuszem, w ktorym miecisl sie zarzad warszawskiej policji. Ogień ukazal sie w archiwum na drugim pietrze glownego korpusu okolo godziny w pol do dwunastej z poludnia; lecz w dwadziescia minut potem, kiedy straz ogniowa juz opanowywala ogien, zapalilo sie archiwum policji, mieszczace sie w oddzielnej czesci gmachu na drugim dziedziuku; tu wkrótce pozar zostal ugaszony, lecz w magistracie przeciągnal sie do poznej nocy. Spalilo sie cale drugie pietro i czesc pierwszego pietra z prawej strony, a na dziedziuku dom, gdzie miecisl sie archiwum policji. Nieznana tylko czesc akt magistratu, mianowicie akta budowlane, staly sie pastwa plomieni; wszystkie zas inne akta ze wszystkimi rachunkowymi i kasowymi księgami magistratu, zostaly ocalone, rowniez caly majatek kasowy i lombardu, nie poniosl zadnej szkody; z archiwum zas policji, ocalała takze znaczna czesc akt. Pozar wyraznie powstal z umyselnego podpalenia, wysiedzeniem okolicznosci ktorego, zajmuje sie wyznaczona w tym celu oddzielna komisja. (Dz. Pow.)

W artykule wstepnym „Inwalida rossyjskiego (№. 220) wydrukowano:

„Niedawno przyslano nam niewielki artykul, podpisany przez „Rossjana inwalida-katolika“ usilujacy dowiesc, ze obecnego powstania polskiego nienalezal brac za walkę katolicyzmu z prawoslawiem i ze nienalezaloby literaturze rzucac niekorzystnego swiatla na katolicyzm, z powodu sposobu postepowania powstancow polskich.

Dlugo nie zdecydowalismy sie drukowac tego artykulu, niezupełnie podzielajac niektóre jego myśli; lecz obecnie podajemy go, zważywszy na oczywista sumiennosc i szlachetny sposob myslenia szanownego „inwalida“; jednakże uważamy za obowiazek wypowiedziec naprzód w czem mianowicie zdania jego niepodzielamy.

(Продол. впереди.)

*) Какъ эти, такъ и предъидущіи и послѣдующія названія селъ и деревень и поселковъ, кромѣ личнаго наблюденія автора, заимствованы изъ старинныхъ плановъ и картъ Шуберта.

*) Статистическое описаніе витебской губерніи въ лѣсномъ отношеніи. А. Семеновскаго Труды В. Э. О. 1862 г.

*) Этими словами народъ называетъ иногда куропаку.

Было бы излишним говорить, что ни мы, ни, сколько нам известно, какой либо из русских журналов, не проповедают религиозного гонения или даже нетерпимости. Боже сохрани нас от подобных мыслей, столь противных и въсному направлению русского народа, и самому духу православной церкви! Точно также никому не приходило въ голову утверждать, чтобы всѣ католики, находящиеся въ нашей службѣ или въ русском подданствѣ, были склонны къ измѣнѣ и нарушенію присяги; подобное утверждение было бы страшным и непростительною несправедливостью, въ то время, какъ мы знаемъ, что множество католиковъ украшали и украшаютъ собою всѣ отрасли государственной службы, не щадя ни трудовъ, ни крови на пользу и славу нашего общаго отечества. Слѣдовательно, врядъ ли найдется кто либо, чтобы противорѣчить въ этомъ отношеніи почтенному „Инвалиду-католику.“

Но онъ несправедливо упрекаетъ русскихъ въ томъ, будто бы они начали приписывать польскому мятежу характеръ католическаго противу-православнаго движенія. Неужели онъ не знаетъ, что сами поляки постарались громко и неоднократно заявить, вслѣдъ за своимъ духовенствомъ, что они борются за вѣру истинную противъ схизмы, ереси; они сами одно изъ главныхъ причинъ возстанія провозгласили небывалыя угнетенія ихъ церкви, свободу которой они будто бы предприняли защитить съ оружіемъ въ рукахъ. Западные державы, въ число знаменитыхъ шести пунктовъ, включили условіе о свободѣ католической церкви въ Польшѣ; всѣ религиозныя иностранныя журналы и католическіе европейскіе конгрессы отличаются крайнимъ и дерзкимъ ожесточеніемъ противъ „еретической“ Россіи, обвиняя ее въ угнетеніи католицизма; наконецъ самъ папа и вслѣдъ за нимъ многіе католическіе епископы, не обращая никакого вниманія на преступныя дѣянія мятежниковъ и въ особенности духовства, устроили торжественныя ходы и молебствія за успѣхъ польскаго возстанія, имѣющаго, по ихъ словамъ, цѣлю охранить католицизмъ противъ схизмы. Кто же, спросимъ мы, старается придать возстанію характеръ религиозной борьбы?

Между тѣмъ, то ли же видимъ мы съ другой стороны? Русское правительство, русская армія и весь русский народъ не только не переносятъ на всѣхъ католиковъ вины польскихъ висургантовъ, не только сохраняютъ уваженіе къ заслугамъ и подвигамъ гражданскихъ правъ вѣроподданныхъ католиковъ вообще, — но и не думаютъ лишать своего искреннаго довѣрія и тѣхъ католиковъ польскаго происхожденія, которые не забыли чувствъ чести и долга присяги и остались непричастными къ мятежу. Русскій народъ отличался всегда замѣчательною терпимостью въ религиозномъ отношеніи и совершеннымъ отсутствіемъ злопамятности. Не взирая на то, что, по внушенію иезуитовъ (не во гнѣвъ будь сказано автору статьи), поляки всегда придавали войнамъ своимъ съ Россіею значеніе религиозной борьбы; не взирая на всѣ кровавыя ужасы насилственнаго введенія уни въ южной и западной Россіи и на неумолимое преслѣдованіе диссидентовъ въ царствѣ Польскомъ, русскій народъ нигдѣ не стѣснялъ католиковъ въ ихъ религиозной свободѣ и русскій человекъ смотритъ на католическіе храмы съ неизмѣннымъ уваженіемъ. Ни одинъ голосъ не поднимался никогда въ Россіи противъ предостереженія католикамъ служебныхъ, сословныхъ и прочихъ гражданскихъ правъ, наравнѣ и безъ малѣйшаго различія съ православными.

Но, не смотря на эту похвальную терпимость (которую, съ Божіею помощію, Россія сохранитъ неприкосновенно во всѣ времена), невозможно, чтобы дѣянія польскаго католическаго духовства въ нынѣшнемъ возстаніи не бросили на него самой невыгодной тѣни. Неужели возможно назвать лишь „удобреніемъ“ во зло религію, лишь должнымъ пониманіемъ священнаго долга*, когда епископы и монахи, не довольствуясь тѣмъ, что, вопреки присягѣ, находятся въ главѣ или въ рядѣхъ мятежниковъ, совершаютъ собственноручно убійства, пытки, поджоги и насилія; участвуютъ въ грабежахъ, удекаютъ неопытныхъ юношей на преступную кровавую стезю и благословляютъ на подвиги кроваваго вѣшателѣ и убійцъ, вооруженныхъ отравленными гинжалами?

Вотъ причины, по которымъ польскіе епископы и монахи совершенно справедливо подверглись рѣзкимъ обвиненіямъ нашей печати, почему и польскому возстанію, столь безцеловѣно преслѣдуемому мѣстныхъ православныхъ священниковъ, придается, въ пылу негодованія, нѣкоторыми журналами характеръ средне-вѣковаго религиознаго движенія, хотя, по нашему мнѣнію, этотъ характеръ въ дѣйствительности только маска, скрывающая замыслы необузданныхъ революціонеровъ, и неслѣдныя стремленія аристократовъ-честолюбцевъ.

За тѣмъ помѣщаемъ статью, вызвавшую эти замѣтки: во многихъ нашихъ періодическихъ изданіяхъ и въ нѣкоторыхъ вѣдомостяхъ говоря о полякахъ, прибавляютъ къ оному „католикъ“, и говоря о польскомъ возстаніи, называютъ оное борьбой католицизма противъ православія.

Борьба Польши съ нами есть распря многихъ вѣтвей, но никогда въ этой распрѣ не вѣшались религія. — Къ чему же раздувать теперь огонь, уже и безъ того довольно сильный. — Точно такъ какъ не всѣ поляки — католики, и не всѣ католики — враги Россіи, такъ нельзя изображать католика синонимомъ съ полякомъ.

Число католиковъ во всемъ мірѣ огромно; цѣлыя государства исповѣдываютъ эту религію, однако же правительство наше ихъ вовсе не считаетъ нашими врагами. Съ нѣкоторыми же державами католическаго вѣроисповѣданія мы всегда и теперь находимся въ дружескихъ отношеніяхъ.

Что изъ польскаго духовства нѣкоторые употребляютъ религію во зло и подстрекаютъ оную народъ къ возмущенію, это есть ложное понятіе о священности долга своего.

Тамъ, гдѣ ведется народная война для избавленія отъ нашествія, какъ у насъ при татарахъ, священники, обнявъ войско знаменіемъ св. креста, и окропая святою водою, благословляя его на подвиги, — исполняли свой долгъ.

Но въ Польшѣ они подстрекаютъ къ возстанію противу законной власти и дѣйствуютъ совершенно противу духу христіанскому.

Какъ бы то ни было, но если въ числѣ католическаго духовства есть фанатики, подстрекающіе народъ къ возстанію, то изъ этого еще нельзя заключить, чтобы всѣ они измѣнили долгу присяги, данной русскому правительству.

Сколько у насъ въ Россіи подданныхъ, исповѣдающихъ римско-католическій законъ (вовсе не поляки), службою своею и вѣроподданническими чувствами, украшали и теперь украшаютъ какъ ряды воиновъ, такъ и прочія государственныя должности, и сколько католиковъ крестами легли за православную Россію, и теперь находящиеся также готовы пролить свою кровь, по долгу присяги, за Царя и отечество.

Въ нынѣшнемъ просвѣщенномъ вѣкѣ, кажется, что правительству должно быть равно, какую религію исповѣдаютъ его подданные, лишь бы они служили вѣрно, по долгу присяги, а главное жили бы какъ истинные христіане. А такъ какъ ни одинъ христіанскій законъ не препятствуетъ вѣроподданническимъ чувствамъ, то казалось бы излишнимъ затрогивать чью-либо религію и смѣшивать ее съ возстаніемъ Польшею.

Много примѣровъ въ исторіи, до какихъ ужасныхъ кровопролитій доводило преслѣдованіе религіи, и сколько трудовъ и слезъ людей лишились государства отъ такого преслѣдованія, и потому желательнѣе бы было, чтобы литература не смѣшивала польскій вопросъ съ католицизмомъ и не раздувала пламени.

Русскій инвалидъ-католикъ.

Въ Рус. Инв. (N. 219) напечатано:

Теперь въ Польшѣ, какъ кажется, все утихаетъ, по крайней мѣрѣ командировки войскъ для уничтоженія незначительныхъ партій мятежниковъ становятся рѣже и рѣже. Служба войскъ, расположенныхъ въ Варшавѣ, ограничивается караулами и собираніемъ податей, какъ въ самомъ городѣ, такъ и по уѣзду. Такъ какъ мнѣ пришлось лично участвовать въ одной изъ послѣднихъ операцій, то я передамъ весь ходъ ея.

Процессъ сбора податей самой простой. Командируется отрядъ, обыкновенно довольно значительный, въ данную мѣстность; является въ имѣніе какого нибудь пана и начальникъ экспедиціи предлагаетъ первому внести числящуюся на немъ подать.

Въ случаѣ отказа дается владѣльцу двадцатичетырехъ-часовый срокъ для уплаты, по прошеніи котораго начинается экзекуція, т. е. весь отрядъ, съ наличнымъ числомъ людей, поступаетъ на доволіе (привантомъ и фуражемъ) помѣщика. Понятное дѣло, что помѣщикамъ слишкомъ чувствительно содержать отрядъ на своемъ иждивеніи, подати же не обременительны, а потому каждый изъ нихъ спѣшитъ внести должную сумму денегъ.

Въ Journal de St. Petersburg напечатано:

Въ субботу, 5/17 октября, въ одиннадцать часовъ утра, въ приходской католической церкви св. Екатерины, была совершена панихида за упокой души герцога де-Монтебелло. Церковь была полна народу. Здѣсь въ одно и тоже время находились представители аргентинскихъ симпатій въ умершей и привязанности, которыми герцогиня была окружена при своей кончинѣ. Присутствовало все с.-петербургское общество. Въ главнѣйшій храмъ, многіе скромные поствители, со слезами на глазахъ, припоминали благодѣянія, которыми распыла вокругъ себя покойница, съ такой горячностью высказывавшая несчастнымъ.

Члены императорской фамилии, находящиеся въ С.-Петербургѣ, присутствовали при похоронной церемоніи; то были: Е. И. В. Великій Князь Николай Николаевичъ, его велико-герцогское высочество, герцогъ Георгій Мекленбургскій, е. и. в. принцъ Петръ Ольденбургскій, е. и. в. принцъ Николай Максимилановичъ, герцогъ Лейхтенбергскій.

Всѣ члены дипломатическаго корпуса явились въ мундирахъ; всѣ дамы были въ глубокомъ траурѣ; въ числѣ присутствующихъ находились всѣ высшіе сановники имперіи, министры Государя Императора, находящіеся въ столицѣ, — испольская вице-канцлера князя Горчакова, не выходящаго изъ дому уже нѣсколько дней, по причинѣ нездоровья, — много высшихъ чиновниковъ министерства иностранныхъ дѣлъ, генераловъ и проч. и проч., равно какъ и всѣ французы, проживающіе въ С.-Петербургѣ.

Послѣ заукойной молитвы, — согласно трогательному русскому обычаю, сынныя герцогини де-Монтебелло и многіе начальники миссій, друзья семейства, отнесли гробъ въ церковный склепъ, гдѣ онъ останется не долгое время, до отправления въ Францію. Члены императорской фамилии, вмѣстѣ съ герцогомъ де-Монтебелло, являлись за похоронной процессіей.

(Р. Инв. N. 219.)

Въ „Dz. Pow.“ отъ 1/15 октября напечатано слѣдующее объявленіе отъ варшавскаго оберъ-полицеймейстера: „Въ распоряженіяхъ, опубликованныхъ въ N. 221 полицейской газеты, между прочимъ сказано: „если при обыскѣ найдено будетъ у кого либо изъ жильцовъ дома оружіе или запрещенные предметы, то владѣльцъ дома или управляющій домомъ, равно какъ и виновный жильецъ, будутъ преданы военному суду.“ Не смотря на это, при произведеніи 28 сентября (10 октября) осмотра дома N. 495, при улицѣ Медовой, принадлежащаго г. Ивану Грабовскому, въ снѣгахъ подвала дома открыты зарытый въ землю складъ различнаго рода оружія; сверхъ сего найдены мундиры и другіе предметы, принадлежащіе къ военному вооруженію. Для открытія виновныхъ въ этомъ и поступленія съ ними по законамъ приняты строжайшія мѣры. Такъ какъ случай этотъ позволяетъ предполагать, что и въ другихъ домахъ г. Варшавы могутъ находиться подобныя склады оружія и проч. и что владѣльцы домовъ и управляющіе не сообщаютъ объ этомъ властямъ изъ страха отвѣтственности, опредѣленной вышеприведеннымъ распоряженіемъ, я, по приказанію высшей власти, объявляю во всеобщее свѣдѣніе: Тѣ владѣльцы домовъ или управляющіе, которые до 12 часовъ дня, 8 (20) сего октября, заявятъ полиціи, что въ принадлежащихъ имъ или управляемыхъ ими домахъ скрыто оружіе, военные принадлежности, порохъ, мундиры, предметы, служащіе къ военному вооруженію, и вообще предметы, извѣстныя подъ названіемъ „военной контрабанды“, освобождены отъ всякой въ этомъ отношеніи ответственности. Если же однакожъ, по истеченіи указанного срока, найдены будутъ въ чьемъ бы то ни было домѣ или квартирѣ вышеупомянутыя предметы, въ такомъ случаѣ владѣльцы домовъ и жильцы отвѣтствуютъ за это, по всей строгости военныхъ законовъ, лично и имуществомъ; самыя же дома немедленно будутъ переданы въ военное вѣдомство.

(Р. Инв. N. 219)

Въ „Gaz. Pol.“ напечатано: Варшавскій оберъ-полицеймейстеръ, по приказанію высшей власти, объявляетъ для всеобщаго свѣдѣнія, что по правиламъ военнаго положенія воспрещается выдѣлка на заводахъ, фабрикахъ и мастерскихъ всякаго рода оружія, военныхъ снарядовъ, или иныхъ предметовъ, служащихъ вообще къ военному вооруженію. Затѣмъ, владѣльцы и работники заводовъ, фабрикъ и мастерскихъ, гдѣ бы производились подобныя работы, будутъ преданы военному суду, а заведенія ихъ закрыты и переданы въ военное вѣдомство, или же виновные будутъ подвергнуты дѣльному взысканію по опредѣленію военныхъ властей.

(Сѣв. Поч. N. 219)

Изъ ж. Ремизола (понецкаго уѣзда), отъ 25-го сентября, въ редакцію „Русскаго Инвалида“ пишутъ: „Теперь, когда всѣ бывшіе въ шайкахъ не по соб-

Збытченіемъ было бы мнѣ, что ни мы, ни одинъ изъ русскихъ не выговариваетъ религію преслѣдованія или наветъ нетолеранціи. Zachowaj nas Boże od podobnychъ мыслей, такъ противныхъ и дѣлности вѣковой народности россыйскаго и самому духу вѣры православно! Ровне тежъ никому неприходило на мыслѣ твердить, же всешыцы католицы находящіяся въ нашей службѣ, або которыя россыйскими подданными, были здолни до зрады и зламанія прысяги; подобное утверждение было бы страшным и непростительною несправедливостью, въ то время, какъ мы знаемъ, что множество католиковъ украшали и украшаютъ собою всѣ отрасли государственной службы, не щадя ни трудовъ, ни крови на пользу и славу нашего общаго отечества. Слѣдовательно, врядъ ли найдется кто либо, чтобы противорѣчить въ этомъ отношеніи почтенному „Инвалиду-католику.“

Лечъ тенже несправедливо зарзуча Россжаномъ, же якобы они зацѣли приписываць польскому повстанію цѣхъ католическаго анти-православнаго ruchu. Czyż oni niewie, że s a m i P o l a c y postarali się otwarcié i niejednokrotnie wypowiedzié, tuż za swémъ duchowieństwemъ, iż oni walczą za wiarę prawdziwą przeciwъ szymie, herezji; sami oni, za jedną zъ głównychъ przyczynъ powstania podali niebyle uciemieniązanie ichъ kościoła, którego swobody oni poczęli bronić zъ orężemъ wъ ręku. Zachodnie państwa wъ liczbie znakomitychъ sześciu punktówъ podały warunekъ swobody kościoła katolickiego wъ Polsce; wszystkie religijne cudzoziemskie dzienniki i katolickie europejskie kongresy, odznaczają się nadzwyczajną i zachwytającą zaciętością przeciwъ „heretycznej“ Rossji, obwiniającъ ją o uciemieniązanie katolicyzmu; nareszcie samъ papieżъ i za przykłademъ jego, wielu katolickichъ biskupówъ, niezwracającъ uwagi na występne дѣянія powstancówъ a szczególnie duchowieństwa, naznaczili uroczyście procesję i modły za pomysłność powstania polskiego, zamierzającego podługъ ichъ mniemania obronić katolicyzmъ odъ szymy. Któżъ tedy, zapytujemy, usługuje nadszyc powstaniu cęchъ walki religijnej?

Тмъчасемъ армія то само widzimy zъ drugiej strony? Rzadъ россыйскі, армія россыйска і cały народъ россыйскі, nietylko же непереносzą на католикówъ winy polskichъ powstancówъ, не только zachowują poważanie dla zasługъ i zupełnychъ prawъ obywatelskichъ, wiernopoddanychъ католикówъ wъ ogólnosci, leczъ nawetъ niemyśląъ pozabawiać swego zaufania tychъ католикówъ pochodzenia polskiego, którzy niezapomnieli o uczuciu honoru i obowiązkuъ przysięgi i nienależeli do powstania. Народъ россыйскі odznaczał się zawsze godną уваги tolerancją religijną i nigdy niebyłъ zawzięty. Niezważającъ, że podługъ naukiъ jezuitówъ (niechъ to nieobrazaъ autora artykułu) Polacyъ zawsze wъ wojnachъ swychъ zъ Rossjąъ chcieli nadawać imъ charakterъ religijnejъ walki; niezważającъ na wszystkie krwawe okrucieństwa przy gwałtownémъ wprowadzeniuъ unji wъ południowej i zachodniejъ Rossji i na nieublagane преслѣдованіе dyssydentówъ wъ Królestwieъ Polskimъ, народъ россыйскі nigdzie не ograniczałъ католикówъ wъ ichъ religijnejъ swobodzie i Rossjaninъ patrzy на католикówъ świętynie zъ niezmiernymъ poważaniemъ. Żadenъ głosъ niepodnosiłъ się wъ Rossjiъ przeciwъ nadaniuъ католикомъ prawъ służby, stanu i innychъ cywilnychъ prawъ, narówni i bezъ najmniejszejъ różnicy zъ православными.

Лечъ не зважаюць на тѣ хвалебна тѣolerance, (котора прызъ pomocyъ Bożejъ Rossja zachowa nietykalnie прызъ wszystkie czasy) niepodobna, izby дѣянія polskiego католическаго duchowieństwa wъ obecnémъ powstaniuъ nie rzuciły на него najniekorzystniejszego światła. Azaliżъ można nazwać tylko „nadużyciemъ religij“, tylko fałszywymъ pojmowaniemъ świętego obowiązku,“ kiedy księża i zakonnicy не только же wbrewъ przysiędze znajdują się на czole lub wъ szeregachъ powstancówъ, popielającъ własnoręcznie morderstwa, tortury, podpalania i gwałty, uczęszczającъ wъ rabunkachъ, pociągającъ niedoświadczoną młodzieżъ на występna krwawą drogę i błogosławiącъ czyny krwiożerczychъ zabójcówъ i wieszającychъ, uzbrojonychъ wъ zatrute sztylety?

Ото są przyczyny, dla którychъ polscyъ księża i zakonnicyъ zupełnieъ sprawiedliwie ulegliъ takъ stanowczemuъ zarzutomъ naszejъ prassy, — dla którychъ i polskiemuъ powstaniu, takъ nieludzко преслѣдуемому duchowieństwemъ православнаго wyznania, niektóreъ dzienniki wъ imieniuъ oburzeniaъ przypisująъ charakterъ średniowiecznegoъ ruchuъ religijnego, chociażъ wedługъ naszegoъ zdaniaъ charakterъ tenъ wъ rzeczywistościъ jestъ tylko maskąъ ukrywającąъ zamysłyъ niepowściągliwychъ rewolucjonistówъ i niewłaściweъ dążnościъ dumnychъ arystokratówъ.

Następnieъ podajemyъ artykuł, któryъ wywołałъ te uwagi: „Wъ wieluъ nowychъ periodycznychъ pismachъ i wъ niektórychъ dziennikachъ, mówiącъ о Polakachъ dodają: „katolik“, i powiadają о powstaniuъ polskimъ, nazywającъ je walkąъ katolicyzmuъ przeciwъ православию.

Walkaъ Polski zъ namiъ jestъ sporemъ wieluъ wiekówъ, leczъ nigdy do tegoъ sporuъ nie mieszczą się religia. Na cóżъ terazъ roznudnicowaćъ ogień — i bezъ tegoъ jużъ dośćъ silny. — O ile nie wszyscyъ Polacyъ są католикami, i nie wszyscyъ katolicy są wrogamiъ Rosji, o tyleъ teżъ niemożnaъ przedstawiaćъ katolikaъ jednoznacznie zъ Polakiemъ.

Liczbaъ католикówъ на całymъ świecieъ jestъ bardzoъ wielka; całeъ państwaъ wyznająъ tę religię, jednakżeъ rządъ naszъ nie uważaъ ichъ za naszychъ wrogówъ. Zъ niektórymiъ zaśъ mocarstwamiъ katolickiegoъ wyznania, мы zawszeъ byliśmy i jesteśmy wъ stosunkachъ przyjaznychъ.

Że zъ duchowieństwaъ polskiego, niektórzyъ nadużywająъ religij, i podniecająъ przezъ niąъ ludъ do powstania, to tylkoъ jestъ fałszywymъ pojmowaniemъ świętościъ swegoъ obowiązku.

Tam, gdzieъ się prowadziъ wojnaъ narodowaъ dlaъ wybawieniaъ się odъ najazdu, jakъ naprzykładъ u насъ przyъ Tatarachъ, duchowni, żegnającъ wojskoъ znakiemъ krzyżaъ św. i kropiącъ święconąъ wodą, błogosławiącъ jegoъ czyny, — wypełniająъ swójъ obowiązekъ.

Leczъ wъ Polsceъ oniъ podburzająъ do powstaniaъ przeciwъ władzyъ prawnejъ i postępująъ zupełnieъ wbrewъ duchowiъ chryścijańskiemu.

Wъ każdymъ razie, jeśli wъ liczbieъ katolickiegoъ duchowieństwaъ sąъ fanatycy, podburzającyъ ludъ do powstania, ztądъ jeszczeъ nie możnaъ wnosić, żebyъ oniъ wszyscyъ byliъ zdrajcamiъ przysięgiъ danejъ rządowiъ россыйskiemu.

Ileżъ to u насъ wъ Rossjiъ jestъ poddanychъ, wyznającychъ rzymsko-katolickiegoъ (wcaleъ nie polacy) którzyъ przezъ swąъ służbę i uczuciaъ wiernopoddaneъ ozdabiali i terazъ zdobiąъ takъ szeregъ wojsk, jakoъ teżъ inneъ obowiązkiъ służbyъ rządowej — a ileżъ to католикówъ poniosłoъ oweъ życie за православию Rossję i ci którzyъ terazъ znajdują się, równieżъ gotowiъ sąъ przelaćъ krewъ swą zъ obowiązkuъ przysięgi zъ CESARZĄ i ojczyznę.

Wъ obecnymъ oświeconymъ wieku, zdaje się, że rządowiъ powinno byćъ wszystkoъ jednoъ jakiejъ religijъ sąъ jegoъ poddani, abyъ tylkoъ oniъ służyliъ wiernie, a bardziejъ, żebyъ żyliъ jakoъ prawdziwiъ chryścijańscy. A ponieważъ żadnaъ religiaъ chryścijańskaъ nie krępujeъ uczućъ wiernopoddanychъ, to zdaje sięъ zbytecznymъ było бы dotykaćъ czyjśъ religiję i mieszczą ją zъ powstaniemъ Polska.

Wieleъ jestъ przykłaдówъ wъ dziejachъ, gdzieъ преслѣдованіеъ religijъ doprowadzało doъ straszliwegoъ rozlewuъ krwi, gdzieъ wieluъ pracowitychъ ludziъ pozabawioneъ zostałyъ państwa wъ skutekъ tegoъ преслѣдованія, i dlaъ tegoъ byłobyъ doъ życzenia, abyъ literaturaъ nie mieszczą kwestyjъ polskiej zъ katolicyzmemъ i nie rozniecałaъ ognia.

Rossyjski inwalidъ Katolikъ.

Wъ „Inwalidzieъ россыйskimъ“ wydrukowano: „Wъ r a s z a w a 1-goъ października. Terazъ wъ Polsceъ jakъ sięъ zdajeъ wszystkoъ uciela, przynajmniejъ komenderówkыъ wojskъ dlaъ niszczeniaъ niewielkichъ partijъ powstancówъ stają sięъ corazъ rzadsze. Służbaъ wojskъ rozlokowanychъ wъ Warszawieъ składa się zъ odbywaniaъ straży i odbieraniaъ podatkówъ, takъ wъ samemъ mieście, jakoъ teżъ wъ powiecie. Ponieważъ samъ byłemъ osobiście wъ jednej zъ ostatnichъ operacyj, podamъ całyъ jejъ procesъ.

Procesъ zbieraniaъ podatkówъ jestъ bardzoъ prosty. Wyсыła się oddziałъ, zwyczajnieъ dosyćъ znaczny doъ pewnejъ miejscowości; zjawia się doъ majątkuъ jakiegokolwiekъ panaъ samъ zastępcaъ ekspedycyj i proponujeъ muъ zapłacenieъ należnegoъ podatku.

Wъ odmowieъ daje sięъ właścicielowiъ 24-godzinnaъ zwłokaъ dlaъ opłaty, по upływieъ którejъ zaczyna sięъ ekwacja: t. j. całyъ oddziałъ zъ ludźmiъ powinienъ byćъ przekarmionyъ furazemъ i prowiantemъ obywatela. Oczywiście, że obywatelowiъ bardzoъ jestъ trudnoъ utrzymaćъ całyъ oddziałъ własnymъ sumptem, a podatkiъ nie sąъ uciążliwe; przetoъ każdyъ zъ nichъ pospieszaъ opłacićъ należną kwotę.“

Wъ Journal de St. Petersburg wydrukowano:

„Wъ sobotęъ 7/17 października o godzinieъ 11 zъ rana wъ parafjalnymъ kościeleъ s. Katarzynyъ odbyło sięъ żałobneъ nabożeństwoъ zaъ spokójъ duszyъ księżnyъ deъ Montebello. Kościółъ byłъ przepelnionyъ ludnością. Tamъ jednocześnieъ znajdowali sięъ reprezentanciъ najjaśniejszychъ sympatyjъ kuъ zmarłej i przywiązaniaъ osób, którymъ księżnaъ byłaъ otoczonaъ przyъ żgonie. Znajdowało sięъ całeъ petersburskieъ towarzystwo. Wъ głębiъ świątyniъ wieluъ skromnychъ obecnych, zeъ łzamiъ wъ oczachъ przypominaliъ dobrodziejstwaъ rozsypanyeъ przezъ zmarłą, która zъ największąъ żarliwościąъ okazywałaъ współczucieъ dlaъ nieszczęśliwychъ.

Złonkowieъ familjiъ cesarskiej, znajdujący się wъ St. Petersburguъ towarzyszyliъ obrzędowiъ pogrzebowemu; byli to J. C. W. Wielkiъ książeъ Mikołajъ Mikołajewicz, jegoъ wysoko-książeъ wysokośćъ książeъ Jerzyъ Mektlemburski, J. C. W. książeъ Piotrъ Oidenburski, J. C. W. książeъ Mikołajъ Maksymilianowicz, książeъ Leuchtenberski.

Wszyscyъ członkowieъ ciałaъ dyplomatycznegoъ stawili się wъ mundurachъ, wszystkieъ damyъ były wъ głębokiejъ żałobie; wъ liczbieъ obecnychъ byliъ wszyscyъ wyżsiъ dygnitarzeъ cesarskыя, ministrowieъ CESARZAъ JEGOъ MOSCIъ znajdujący się wъ stolicy, wyjąwszyъ podkanclerzegoъ księciaъ Gorczakowa, któryъ jużъ odъ kilkuъ dni zъ domuъ niewychodzi zъ powoduъ niezdrówia, wieluъ wyższychъ urzędnikówъ ministerjumъ sprawъ zagranicznychъ, generałów, i t. d. i t. d. tudzieżъ wszyscyъ Francuzi, zamieszkali wъ Petersburgu.

Poъ nabożeństwieъ żałobnymъ, stosownieъ doъ rzewnegoъ zwyczajuъ россыйskiego, synowieъ księżnyъ deъ Montebello i wieluъ naczelnikówъ misyjъ orazъ przyjacieleъ zmarłejъ odnieśli trumnę doъ kościelnegoъ sklepu, gdzieъ onaъ pozostanie, gdyżъ niedługoъ zwłokiъ mająъ byćъ przewiezioneъ doъ Francji.

Członkowieъ rodzinyъ Cesarskiej, razemъ zъ księciemъ deъ Montebello, szli zaъ pogrzebowymъ orszakiemъ.“

Warszawa wski ober-policmajster. — Wъ rozporządzeniachъ ogłoszonychъ wъ N-rzeъ 221 Gazetyъ policyjnej, międzyъ innymiъ powiedziano: „jeżeliъ przyъ rewizyjъ przezъ policjęъ dokonanejъ będzieъ znalezionaъ uъ któregoъ zъ lokatorówъ wъ mieszkaniu, jakokolwiekъ broni, lubъ przedmiotyъ zabronione, to takъ właścicieleъ lubъ ichъ rzędcy, jakъ niemniejъ lokatorъ winny wъ tejъ mierze, oddaniъ zostanąъ podъ sądъ wojenny.“ Pomimoъ to przyъ rewizyjъ odbyłъ dniaъ 28 września (10 października), wъ domuъ podъ n-remъ 495 на ulicyъ Miodowej, należącymъ doъ p. Janaъ Grabowskiego, wъ piwnicachъ tegoъ domuъ znalezionymъ zostałъ zakopany wъ sieni, składъ rozlicznegoъ rodzajuъ broni, nadtoъ wykrytoъ takżeъ mundury i inneъ efekta doъ uzbrojeniaъ należące. Dlaъ wykryciaъ winnychъ i postępienia zъ nimiъ podługъ przepisówъ prawa, zarządzoneъ zostałoъ najściślejszeъ śledztwo. Ponieważъ powyższeъ zdarzenieъ naprowadzaъ на wniosekъ, że i wъ innychъ domachъ miastaъ Warszawyъ mogąъ sięъ znajdowaćъ podobneъ składyъ broni i t. p., i żeъ właścicieleъ takichъ domówъ lubъ ichъ rzędcyъ niedająъ znać o tѣmъ zъ obawyъ odpowiedzialnościъ powyzszemъ rozporządzeniemъ zastrzeżonej, to zъ woliъ władzyъ wyższejъ podajeъ doъ wiadomości: żeъ ciżъ właścicieleъ domówъ lubъ rzędcy, którzyъ doъ dniaъ 8 (20) październikaъ godzinyъ 12-tęj zъ południaъ zameldująъ policji, iż wъ domachъ ichъ własnościąъ będącychъ lubъ przezъ nichъ zarządzanychъ jestъ ukrytaъ broni, wojenneъ przyrządy, proch, mundury, efekta doъ uzbrojeniaъ należące i wъ ogóleъ przedmioty, znaneъ podъ nazwą „wojennęjъ kontrabandy“ wyłączająъ się odъ wszelkiejъ wъ tejъ mierzeъ odpowiedzialności. Jeżeliъ jednakżeъ по upływieъ powyższegoъ terminu, wъ czymъ bądźъ domuъ lubъ mieszkaniu, przyъ rewizyjъ znalezioneъ będąъ wyżejъ wzmiankowaneъ przedmioty, wъ takimъ razieъ właścicieleъ tychъ domówъ i lokatorówъ, ulegną zъ osoby i majątkuъ odpowiedzialnościъ wedługъ całejъ surowościъ prawaъ wojennego, samęъ zaśъ domyъ niezawłocznieъ на użytekъ wojskaъ oddaneъ zostanąъ. — Warszawa d. 30 września (12 października) 1863 r. Jenerał-majorъ L e w s z y n.

Wъ Gazecieъ Polskiejъ wydrukowano: „Warszawskiъ ober-policmajster, zъ rozkazuъ wyższejъ władzyъ, podajeъ doъ powszechnejъ wiadomości, iżъ podługъ przepisówъ stanuъ wojennegoъ zabrania sięъ wyrabianieъ naъ zakładachъ, fabrykachъ i wъ pracowniachъ wszelkiegoъ rodzajuъ broni, wojennychъ przyrządów, абоъ innychъ przedmiotówъ służącychъ wъ ogóle doъ uzbrojeniaъ wojennego. Претоъ właściciele i wyrobniicy zъ tychъ zakładówъ, fabrykъ i pracowni, gdziebyъ sięъ odbywałyъ podobneъ wyrabianieъ, będąъ oddawani podъ sądъ wojenny, a zakładyъ ichъ będąъ zakryte i oddaneъ władzyъ wojennęj, alboъ teżъ winni ulegnąъ karzeъ pieniężnej, podługъ decyzijъ władzъ wojennychъ.

Zъ Remigoiy (powiatuъ ponieviskiego) podъ 25 września doъ redakcyj „Inwalidaъ россыйskiego“ piszą: „Teraz, kiedyъ wszyscy, którzyъ znajdowali się wъ ban-

ственному желанію или убѣдившея въ несостоятельности дѣла, за которое взялись, рѣшились воспользоваться прощеньемъ, такъ великодушно предложеннымъ имъ нашимъ правительствомъ; разумеется, остались въ шайкахъ повстанціи законрѣдые, прикованные къ дѣлу матежа различными преступленіями, которыми не могутъ подать имъ надежды на помилованіе. Итакъ, могутъ подать имъ надежды на помилованіе. И такъ, могутъ подать имъ надежды на помилованіе. И такъ, могутъ подать имъ надежды на помилованіе.

„Но зато „польскіе воеводы и полковники“ пустили теперь свои пачки въ ходъ по другимъ синамамъ. Понимая, что лица, составляющія низшую ступень земской полиціи, наиболѣе опасные соперники мятежнической пропаганды, дѣйствующей у угрозами, то ласками, втихомолку, по мѣстечкамъ и деревнямъ, они одно время обратили все свои усилія на то, чтобы привлечь къ своему дѣлу тысячныхъ, пятисотскихъ, сотскихъ и десятскихъ. Видя, что большая часть изъ нихъ остается вѣрными своему долгу, они начали дѣйствовать угрозами, приказывая, подъ страхомъ смерти, не служить. Многихъ изъ этихъ сельскихъ властей они повѣсили, другихъ били до полусмерти нагайками, чтобы не служили, и не давали властямъ знать о ихъ появленіи. Караульщики сельской стражи также много терпѣли.

„Въ окрестностяхъ мѣстечекъ Ремигола и Водакле, говорятъ, повѣшено до 30 человекъ: 1-го сентября, избиты до полусмерти ремигольскаго пятисотскаго Юргилевича; онъ и теперь еще не оправился. Въ Поневѣжъ рассказывали, что два еврея, отправившіяся, по порученію военнаго начальника, въ мѣстечки для обмундирования сельскихъ властей, попались за мѣстечкомъ Пособы въ руки инсургентовъ, и они обоихъ умертвили: повѣсивъ за ноги, стрѣляли въ голову. Несчастныя жны, обремененныя многочисленными семействами, отправились въ поиски за своими мужьями. 10-го августа мятежная партія, прѣхавъ въ Смилги, маленькое мѣстечко на дорогѣ изъ Шадова въ Поневѣжъ, хотѣла повѣсить старика сотскаго, отставнаго солдата бранскаго князя Горчакова поляка, Егора Балтрамеуна, содѣйствовавшаго тому, что изъ всей деревни (принадлежавшей помѣщику Карпо) ни одинъ не ушелъ въ шайку. Ксендзь спасъ старика, но мятежники, избивъ его, отняли три медали, чѣмъ старый служака несказанно огорченъ: онъ думаетъ, въ простотѣ своей, что, лишившись своей „кавалеріи“, онъ потерялъ и достоинство „кавалера“.

„Въ этомъ же приходѣ, въ деревнѣ Гелбани, инсургенты захватили десятого за то, что онъ, исполняя свою обязанность, вмѣстѣ съ другими, связалъ и представилъ начальству мятежника Матеуша Жолдока, пришедшаго изъ лѣсу къ отцу. Замѣчательно, что Жолдокъ просилъ вести его скорѣй, потому что мятежники, говорилъ онъ, если нагонятъ ихъ, то всѣхъ повѣсятъ. Видно, ужъ очень жутко пришлось въ лѣсу даже и тѣмъ, которые до сихъ поръ не воспользовались возможностью отдѣлаться отъ лѣсной жизни. 7-го сентября, мятежники окружили Гелбань и грозили сжечь ее, если имъ не выдадутъ Жолдока, но потомъ покончили тѣмъ, что увезли съ собою въ лѣсъ десятого.

„Что стало съ нимъ—не знаю. Но, знакомый съ обѣдами этихъ цивилизаторовъ, я не думаю, чтобы бѣднякъ увидалъ солнце 8-го сентября.

„Вотъ такая-то борьба, мелкая, но кровавая, происходитъ на прострѣтахъ тѣхъ мѣстностей, гдѣ появляются инсургенты.

„Нѣтъ сомнѣнія, что строгія военно-административныя мѣры, въ соединеніи съ наступающею осенью и зимою, совершенно искоренятъ таскающіяся еще по лѣсамъ банды, тѣмъ болѣе, что и подземное революціон-

ное правительство, кажется, перестало уже существовать здѣсь. Одинъ полякъ убивалъ меня, что нѣсколько недѣль инсургенты не получали уже никакихъ сообщеній изъ Вильно и Ковно, отъ тамошнихъ комитетовъ, прежде постоянно руководившихъ ими, и что, по видимому, они уже не существуютъ. Половина членовъ этихъ управленій, прибавилъ онъ, безъ сомнѣнія, арестована, по участию въ другихъ мятежныхъ дѣйствіяхъ.

„Чуть ли не послѣднимъ дѣйствіемъ умолкнувшаго ковонскаго комитета было приказаніе мятежникамъ не заходить въ помѣщичьи мѣры и шляхетскіе дома. Поводомъ къ подобному распоряженію были, съ одной стороны, серьезныя непріятности отъ военныхъ управленій для помѣщиковъ, имѣвшихъ у себя гостей изъ лѣсу, а съ другой стороны уменьшеніе у нихъ матеріальныхъ средствъ.

„Источеніе матеріальныхъ средствъ у помѣщиковъ также немаловажная причина ослабленія матежа. Съ этой стороны, контрибуціи и 10% сборъ—средства хороши; но конечно, одно это не могло бы разорить здѣшнихъ землевладѣльцевъ, вообще зажиточныхъ. Разорили ихъ сборы на повстаніе, производившіяся еще за два года до начала его, съ совершенно опредѣленною цѣлью: одна старая барыня, слышала я, собрала въ околѣдкѣ своемъ и послала къ князю Чарторижскому 70,000 руб. Если это было здѣсь въ Литвѣ, то тѣмъ болѣе въ самомъ Царствѣ Польскомъ. Тѣ, которые предполагаютъ въ рекрутскомъ наборѣ видѣть причину возстанія, показывая или совершенное незнакомство съ нимъ, или преднамѣренно-живое его истолкованіе.

„Хотя необходимость уплатить 10-ты процентовъ поставила многихъ помѣщиковъ въ очень затруднительное положеніе, тѣмъ не менѣе, они понимаютъ, что, въ виду громадныхъ, вольныхъ и невольныхъ, взносовъ ихъ въ революціонную кассу, средство это вполнѣ рационально. Правда, вздоховъ и крихтѣнья было довольно, но роноту я не слышалъ. „Любимъ кататься, любя и саночки возить“.

„Я думаю, что теперь, когда увлеченіе, доходившее до ошарашанія, прошло, когда пробужденнымъ глазамъ нановъ предстала нагая дѣйствительность, они съ радостью согласились бы заплатить и дважды и трижды проценты, чтобы только не существовало періода времени отъ марта по сентябрь, съ пожарами, кровью, передвѣженіями войскъ и рысканіемъ повстанцевъ, секевстрами, контрибуціями и прочими прелестями той каши, которую сами заварили.“ (Гол. N. 264)

„Новая прусская газета“ сообщаетъ, что въ Кравовѣ и Лембергѣ обыски домовъ и аресты продолжаются почти ежедневно. На основаніи оффиціальнаго свѣдѣнія, въ краковскомъ округѣ и въ самомъ городѣ, въ теченіе послѣднихъ двухъ недѣль, открыто и отобрано: 960 карабиновъ и ружей, 10 бочекъ съ саблями, 250 инсургентскихъ шапокъ, 30 кавалерійскихъ выюговъ, 41 уланскій карабинъ, 18 свѣлокъ, 48 пистолетовъ, 106 пачекъ съ канюльями, 4 тюка съ бѣльемъ, 4 тюка съ порохомъ и 50,000 готовыхъ патроновъ. (P. Ин. N. 220)

Нѣсколько дней тому назадъ нѣмецкія газеты сообщали разсказъ о трагической смерти одной польской дамы, случайно убившейся при выходѣ изъ вагона, близъ Ольмюда, въ Моравіи. Фотографическій портретъ, найденный на умершей, заставлялъ предполагать, что эта дама была г-жа Пустовойтова, спутница и бывшій адъютантъ Лангевича. Газета „Polska“ сообщаетъ нѣтъ имъ жертвы этого печальнаго случая; умершая—дѣвица Марія Зенковичъ, 21 года отъ роду. Отецъ ея, польскій эмигрантъ, проживающій въ Парижѣ, былъ однимъ изъ главныхъ редакторовъ газеты польской эмиграціи. (P. Инв. N. 220)

доч не изъ доброй воли, або претконани о нисоци повстаніа postanowili skorzystać zъ przebaczenia, takъ wspaniałomyślnie imъ zaproponowanego przezъ naszъ rządъ, ma się rozumieć pozostali wъ bandachъ sami zatwardziali powstancy, przykuci do sprawy powstania rozmaitemi przestępstwami, które niemożna imъ obiecywać przebaczenia. Tymъ sposobemъ straceniówъ tychъ niepotrzeba utrzymywać wъ bandachъ, або też kańczukiemъ przypominającъ imъ powstanczą dyscyplinę, wъ której przezъ 8 miesięcy dobrze się wyćwiczyli takъ naczelnicy, jako też podwładni, trudniącъ się wieszaniemъ, morderstwemъ и innymi nierozłącznemi akcydencjami tego życia jakie oni prowadzą teraz.

„Lecz za to „polscy wojewodowie i półkownicy“ rozpuszcili swe kańczuki na innychъ plecachъ. Zrozumiawszy, iż ludzie zostający wъ niższej policji ziemskiej najbardziej są niebezpieczni dla propagandy powstanczej działającej to groźbą to łaską, potajemnie, po miasteczkachъ i wioskachъ, oni przezъ czasъ jakiśъ zwrócili swą usilność na, to aby pociągnąć na swą stronę tysięcy, pięciusetników, setników i dziesiętników. Widząc, iż większa ichъ częśćъ pozostaje wiernymi obowiązkowi, zaczęli działać groźbą, rozkazującъ pod karą śmierci nieśluzić. Wielu zъ tychъ wladzъ wiejskichъ już powiesili, innychъ bili kańczukami do pół śmierci, żeby nieśluzyli i niedawali wiedzieć wladzomъ o powstancachъ. Strażnicy wiejscy także nie mało ucierpieli.

„Wъ okolicachъ miasteczekъ Remigola i Wodakle, mówią, że powiesili ze 30 ludzi: 1 września zбили do pół śmierci ремигольскаго pięciusetnika Jurgilewicza, który dotądъ jeszcze niemożni przysięść do siebie. Wъ Poniewieżu mówili, że dwóchъ żydówъ, którzy udali się zъ polecenia wojennego naczelnika do miasteczka dla umundurowania wiejskichъ wladzъ, wpadli za m. Poswole wъ ręce powstancówъ, którzy obydwochъ zamordowali: powiesiwszy za nogi, strzelali wъ głowę. Nieszczęśliwe żony obarczone wielką rodziną wyszły dla odszukania swychъ mężówъ. 10 sierpnia, partja powstancówъ, przybywszy do Smigli (po drodze zъ Szadowa do Poniewieża) chciała powiesić starego setnika, dymisjonowanego żołnierza brańskiego księcia Gorczakowa pułku, Grzegorza Baltrameuna, który dopomagał do tego, że zъ całej włości (należącej do Karpia) nikt nie poszedł do powstania. Ksiądzъ ocalił starca, lecz powstancы, wybiwszy jego odebrali mu trzy medale, przezъ co stary służbista został bardzo zasmucony: onъ sądzi wъ prostocie ducha, że straciwszy swą „kawalerję“ utracił i godność „kawalera“.

„Wъ tejże parafji we wsi Gielbany, powstancы schwyтали dziesiętnika, za to, iż tenъ wypełniającъ swój obowiązekъ, razemъ zъ innymiъ związałъ i przedstawiłъ wladzy powstancą Mateusza Zoldka, który zъ lasu przyszedłъ do ojca. Trzeba wiedzieć, iż Zoldekъ prosiłъ, aby go przedźwieszono, dla tego, iż onъ powiadałъ kiedy powstancы ichъ podpada, to wszystkichъ powieszą. Widać, że jużъ bardzo przypozna kuzynówъ swoichъ, którzy dotychczasъ nieskorzystali zъ możności skwitować zъ życia leśnego. 7-го września powstancы otoczyli Gielbany i chcieli je spalić, jeśli by imъ wydano Zoldka; lecz później skończyli tѣмъ, że poprowadzili do lasu dziesiętnika.

„Co się zъ nimъ stało, niewiemъ. Lecz znającъ zwyczajе tychъ cywilizatorówъ, ja niestety, żeby tenъ biedakъ ujrzałъ słońce najazutrzъ.

„Oto jaka walka drobna, lecz krwawa odbywa się na przestrzeni тѣхъ miejscowości, gdzie się ukazują powstancы.

Bezъ wątpienia, że surowe wojenno-administracyjne środki wъ połączeniu zъ nadchodzącą jesienią i zimą, zupełnie wypelniają walcującъ się jeszcze po lasachъ bandy, tѣмъ bardziej, że i podziemny rządъ rewolucyjny zdaje się

że przestałъ tu istnieć. Jedenъ Polakъ zapewniałъ mnie, iż od kilku tygodni powstancы nie mieli żadnychъ komunikacji zъ Wilnemъ i Kownemъ, zъ tamecznymi komitetami, które uprzednio imъ przewodniczyły ciągle, i że oczywiście takowe jużъ nieistnieją. Polowa członkówъ tychъ zarządówъ, do dal on, bezъ wątpienia jużъ została aresztowana, za uczestnictwo wъ innychъ czynnościachъ powstanczychъ.

„Czy nie ostatniemъ tylko działaniemъ zamikłego komitetu kowieńskiego byłъ rozkazъ do powstancówъ, niezachodzącъ do domówъ obywatelskichъ i szlacheckichъ. Przyczyną tego były zъ jednej strony wielkie nieprzyjemności odъ wladzъ wojennychъ dla obywateli, którzy mieli u siebie gości zъ lasu, a zъ drugiej strony zmniejszenie u nichъ środkówъ materialnychъ.

„Wyczerpanie zasobówъ materialnychъ u obywateli, jestъ także nie małą przyczyną osłabienia powstania. Wъ tymъ względzie kontrybucje i 10% pobórъ—były bardzo wъ porę; lecz naturalnie, że to jedno nie mogło by jeszcze zrujnować obywateli tutejszychъ, dosyć zamożnychъ. Zrujnowały ichъ pobory na powstanie, które zbierano jeszcze przedъ dwoma laty wъ zupełnie określonymъ celu: jedna podesza pani, słyszącъ, zebrała wъ swęj okolicy 70,000 rub. i posłała księciu Czartoryskiemu. Jeżeli to było tu na Litwie, to tѣмъ bardziej wъ Królestwie. Ci którzy wъ porborze rekrackimъ chcą widzieć przyczynę powstania, do woda albo zupełnej zъ ujem niezajomości або umyślnego fałszywego pojmwania.

„Chociaż konieczność opłaty 10% postawiła wielu obywateli wъ bardzo przykra pozycję, niemniej jednakъ są oni претконани, że wobecъ ogromnychъ wольныхъ lubъ przymusowychъ poborówъ rewolucyjnychъ, środekъ tenъ jestъ zupełnie racjonalny. Prawda, że westchnięci i stękania było dosyć lecz szmerania, ja nietylko słyszałemъ. „Kiedy lubisz kuliga, to chciéjże i sanki ciągnąć“.

„Sądę, że teraz, kiedy uniesienie dochodzące do odurzenia, minęło, kiedy przebudzonymъ oczomъ panówъ ukazała się naga rzeczywistość, to oni zъ radością zgodziliby się opłacić i dwa lubъ trzy razy tyle procentówъ, byleby tylko nie było wcale tego czasu odъ marca ażъ do września, zъ pożarami, krwią, przechodami wojskъ i ryzyką powstancówъ, sekwestrami, kontrybucjami и innymiъ przyjemnościami tѣj kaszy, której sami nawarzyli. (Głos.)

— Nowa Pruska Gazeta podaje, iż wъ Krakowie i Lwowie rewizje domówъ i aresztowania odbywają się niemal codziennie. Na mocy urzędowychъ wiadomości, wъ krakowskimъ okręgu i wъ samemъ mieście, wъ ciągu ostatnichъ dwóchъ tygodni wykryto i odebrano: 960 karabinówъ i fuzji, 10 beczekъ zъ szablami, 250 czapekъ powstanczychъ, 30 ju-kówъ do kawalerji, 41 ulanскихъ karabinówъ, 18 szofelъ, 48 pistoletówъ, 106 pakъ zъ kapslami, 4 paki zъ białizną, 4 paki zъ prochemъ i 50000 gotowychъ ładunkówъ. (Inw. Ros.)

— Przedъ kilku dniami gazety niemieckie podały tragiczne opowiadanie o śmierci jednej polskiej damy, która zabiła się przypadkiemъ podczas wyjścia zъ wagonu, koło Otmuńca wъ Morawachъ. Portretъ fotograficzny znaleziony przy tѣj damie pozwalałъ wnosić, że to była p. Pustowojtowa, towarzysząca b. adjutanta Langiewicza. Dziennikъ „Polska“ podaje teraz nazwisko ofiary tego nieszczęśliwego wypadku: nieboszczka panna Marja Zienkowicz, 21 latъ wieku. Ojciecъ jejъ jestъ emigrantemъ polskimъ, mieszkającymъ wъ Paryżu i jednymъ zъ głównychъ redaktorówъ gazety emigracji polskiej. (Inw. Ros.)

DEPRESZE TELEGRAFICZNE.

KOPENHAGA, piątek 16 października wieczoremъ. Królъ wrócił do swęj stolicy wczoraj wieczoremъ i zabawi wъ niej zapewne do wtorku.

Dzisiaj odbyła się tajna rada stanu; mówią, że roztrząsano odpowiedź, jaką dać należy sejmowi związkowemu.

Dziennikъ „Berlingske Tidende“, oświadcza wъ obecъ mnogichъ pogłosekъ a mianowicie tychъ, jakie powtórzyła korespondencja prywatna londyńska N i e p o d l e g ł o s c i belgijskiej, że gabinetъ duński nie otrzymałъ odъ wielkichъ mocarstwъ żadnychъ stanowczychъ przełożeńъ co do układowъ polubownychъ.

Na dzisiejszymъ posiedzeniu sejmowemъ, cofnięto wniosekъ tyczący się nieobecności posłówъ szwedzskichъ.

LONDYN, sobota 17 października. Wiadomości zъ New-Yorku zъ dnia 10 października oznajmują, że oderwany odparci przezъ lewe skrzydło wojska generała Roseneranzъ, poczęli 5 października bombardować Chattanooga, opanowali Selbyville i Mackminville, zagarnawszy 16,000 jeńcówъ tudzież 4 działka.

Dziennikъ New-Yorkski „Herald“ utrzymuje, że gabinetъ waszyngtoński roztrząsa warunki, na których można by zawrzeć pokój. Więść rozbiegła się, że jedna fregata francuzka plynie do Charlestowna.

LONDYN, poniedziałek 19 października. Wiadomości zъ Shang-hai zъ dnia 4 września oznajmują, że flota angielska przybyła do Kagasima i po daremnychъ usiłowaniachъ o zagajenie układowъ, zniszczyła miasta i spaliła trzy okręta należące do księcia Satsuma, po cѣmъ flota angielska wróciła do Yokohama.

MADRYT, niedziela 18 października wieczoremъ. Cesarzowa Francuzówъ przybyła tu o godzinie 8 wieczoremъ; ludnośćъ przyjęła ją zъ największymъ spożuciemъ.

PARYŻ, poniedziałek 19 października. Dzisiejszy Monitor Powszechny ogłasza dekreta, mianujące pana Rouberъ ministremъ stanu, a pana Roulandъ prezesemъ rady stanu.

Osobnymъ dekretemъ liczba wiceprezesówъ rady stanu zъ jednego została powiększona do trzechъ. Mają oni przewodniczyć posiedzeniomъ rady stanu i przedstawiać rządъ wъ izbachъ.

Panowie de Forcade de la Roquette i Chaix-d'Est-Ange mianowani są wiceprezesami rady stanu; p. Vuitry, radca stanu i gubernatorъ banku Francji, mianowany wiceprezesemъ honorowymъ tejże rady.

SZTOKHOLM, poniedziałek 19 października. Wszystkie dzienniki szwedzkie, wyjąwszy tylko czasopismo „Allehanda“, zgodnie oznajmują, że układy zъ Danją są zupełnie ukończone, ale ratyfikacja ichъ wówczas dopiero nastąpi, kiedy wojska niemieckie wyruszą wъ pochódъ.

PARYŻ, wtorek 20 października. Monitor Powszechny umieszcza dekretъ, którymъ p. Delange mianowany został pierwszymъ wiceprezesemъ senatu.

Cesarzъ odbędzie jutro na Longchamps wielki przeglądъ gwardji.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

— GEOGRAFJA MATEMATYCZNA. — Według doniesienia dziennikówъ warszawskichъ, kilku studentówъ tamecznej Szkoły

główniej, pod przewodnictwemъ profesora Baranowskiego, dyrektora obserwatoriumъ astronomicznego wъ Warszawie, zajęło się ułożeniemъ „Geografji matematycznej“ według kosmografji H. Garceta. Zadaniemъ tego dzieła ma być, ażeby nietylko dało się pożytecznie używać do wykładu wъ gimnazjachъ, ale też służyć mogło jako kompendjumъ dla Szkoły głównej. Pobudką do tego przedsięwzięcia ma być ta okoliczność: „że kilka dziełekъ, które mamy wъ języku polskimъ, są albo za szczupłe, albo też za popularne do szkolnego wykładu.“

Przypomnieć może niezawadzi, iż wъ liczbie тѣхъ „dziełekъ“ znajduje się tomъ o 500 stronicachъ druku, noszący tytułъ: „Geografja czyli opisanie matematyczne i fizyczne ziemi, przezъ Jana Śniadeckiego.“ Rzecz niezawodna, że książka ta wъ obecъ parowego biegu nauki, po kilkudziesięciu latachъ odъ swego wydania, potrzebuje dziś tu i ówdzie uzupełnień lubъ sprostowań. Rzecz również pewna, że opisanie matematyczne i fizyczne ziemi, wybornie a bezъ wielkiego zachodu rozszerzyć można przezъ wypchanie bokówъ książki szczegółami zъ astronomji ogólnej, na których pewno i Śniadec-

kiemu nie zbywało, lubo nie bezъ powodu używałъ ichъ dosyć oszczędnie. Wъ każdymъ jednakъ razie nie widzimy słusności takъ lekkiego zapomnienia przezъ pracujących jednego zъ najznakomitszychъ dziełъ naukowychъ polskichъ, a to tѣмъ bardziej, że mającъ я zastąpić kompilacją, przynajmniej co do umiejętnej jasności wykładu, zъ góry to powiedzić można, niewyrówna pracy Śniadeckiego. Czyby nie lepiej może, zъ mniejszą pracą, a zъ większymъ dla uczącychъ się pożytkiemъ, uzupełnić to piękne dzieło niezbytъ licznemi nowemi nabytkami nauki (to się rozumie o opisaniu fizycznemъ) i wydać dla szkolnego użytku? Kto chce uczyć się astronomji wъ rozległymъ swęmъ znaczeniu, temu żadna geografja matematyczna nie wystarczy; komu zaś tenъ przedmiotъ nie do smaku lubъ nie po plecu, po cѣmъ go zbytъ licznemi drobiazgami obarczać?

— Wielki POŻAR zniszczyłъ dnia 25 b. miasteczko Sokolów, wъ obwodzie rzeszowskimъ. Spłonęło około 300 domówъ drewnianychъ, między тѣми także areszta powiatowe. Kościół i plebanja, tudzież c. k. urządъ powiatowy zostały ocalone.

— Umrę, jeżeli teraz nie... Więcъ nie mówić nie mogłem.

— Hm! umrę, umrę. Nie takъ prędko ludzie umierają... Jednakъ prawda, wъ rzeczy samej, do stu diabłów! Wszakъ to być może...

— Zeskończył zъ siodła i rzucił się ku mnie. Wъ samą porę. Nie mającъ siłъ utrzymać się na siodle, padłem na ręce jego.

Kilka kropel whisky wróciło mi przytomność. Nieznajomy posadziłъ mnie przedъ sobą na koniu, a mustanga mego przywiązałъ do siodła za pomocą lassо. Przejechaliśmy jeszcze przezъ pole, zasiane patatami i prosem, koło wyspy zъ drzewъ brzoskwinowychъ i nakoniecъ postrzegliśmy blokhausъ.

— Chciałbymъ tylko wiedzieć do czego to wszystko zmierza — rzekłъ półkownikъ Cruerъ,—opowiadanie za długo się ciągnie.

— Takъ długo, żeśmy zapomnieli o winie naszymъ — śmiejącъ się dodałъ półkownikъ Ellie.

— Mnie się zdaje — rzekłъ jenerałъ,— że to właśnie jestъ dowodemъ jakъ zajmujące jestъ opowiadanie. Półkowniku Morse, ośmielamy się prosić cię o ciągъ dalszy. Morse skinąłъ głową i zacząłъ. (D. c. n.)

Bob-Rock.

przezъ KAROLA SEELSFELDA.

(Dalszy ciągъ ob. N. 115).

Wszystko to mówić zwrócono do dębu, pierwsze słowa dziko, groźnąco, ostatnie — błagająco. Wъ jednej chwili wściekłość go ogarnęła, ścisnąłъ pięście, stałъ jakiśъ czasъ nieruchomy, potemъ nagle rzucił się do olbrzymiego drzewa i zniknąłъ podъ gęstymъ srebrymъ namiotemъ zъ gałęzi i mebu. Wkrótce jednakъ ukazał się znowu, prowadzącъ osiadanego mustanga.

— Siadaj — zawołałъ.

— Nie mogę wstać nawet.

— A więcъ pomogę ci.

Mówiącъ to, wsadziłъ mię prawą ręką na mustanga, — takъ byłemъ lekki; lewą ręką chwyciłъ wъ koniecъ lassо, wskoczyłъ na swego konia i powlokłъ za sobą mustanga mego i mnie. Kiedyśmy wjeżdżali na stromy brzegъ rzeki, ruchy towarzysza mego stawały się corazъ dziwniejsze. Zъ jakąś niespokojnością kręcił się na siodle swemъ, rzucającъ na mnie

czasemъ dzikie zъ ukosa wejrzeenie. To nagle zatrzymywał się wpatrującъ się bojaźliwie wъ patryarchę, to znowu rzucałъ na mnie dzikie, badaweze wejrzeenie. Zdawało się, że cѣś obmyślał, wzdychał, stękał, oglądał się wъ okolo, jakъ gdyby szukałъ wyjścia zъ lasu. Potemъ znowu robiłъ krokъ na przódъ i znowu stękał i drżał. Znać było, że widokъ dębu tajemniczego meczy go okropnie. Widocznie zbliżał się do niego zъ trwogą, jakъ gdyby podъ tymъ dębemъ zakopane były jego skarby.

Nagle spałъ konia ostrogą i pojechałъ takъ szybko, jakъ tylko koń wyskoczyłъ może. Na szczęście, wъ okropnemъ zmieszaniu swemъ wypuściłъ koniecъ lassо, wъ przeciwnymъ razie pierwsze podskoczenie mustanga mego wyrzuciłoby mnie zъ siodła i potamałoby moje zmęczone czlonki. Jechałem za nimъ zwolna.

— Dla czego nie jedziesz? dla czego ciągle patrzysz na patryarchę? czy nigdy nie widziałeś wiecznie żyjącego dębu? — zawołałъ zъ gniewemъ. Ale, jakby lekającъ się mej odpowiedzi, pojechałъ dalej. Jechałъ takъ zъ dwieście krokówъ, lecz potemъ stanął i obejrzał się. I wówczas tylko o-

detchnąłъ swobodniej, kiedy dąbъ skrył się za olbrzymimi drzewami.

— A gdzie byłъ Antoni? — zapytałъ mię nagle.

— Jaki Antoni? —

— Antoni, łowczy pana Nilla? —

— Pojechał do Anaguacъ. —

— Pojechał do Anaguacъ! — powtórzył: — o, do Anaguacъ! — wyjąkał. — Ja też tam... ale... ale...

— Wszakъ jego jużъ niema? nie widać jużъ?...

— Kogoż to? —

— A kogo? kogo? — mówiłъ jākającъ się. Zrozumiałemъ go dobrze, lecz niechęć wzbudzić podejrzeenia i nieufności, nie wymawiałemъ tego tajemniczego wyrazu. Położenie w jakimъ byłemъ, wcale niezastroszało mej ciekawości. Mlózając, jechaliśmy dalej.

Długo takъ jechaliśmy, nie mówiącъ nic do siebie. Zresztą towarzysze mej ciągle zъ sobą rozmawiali, lecz ponieważ mustangъ mój szedł o dziesięć krokówъ za nimъ, do mnie więcъ dolatywały tylko niejasne dźwięki. Czasemъ brałъ do ręki sztucer, mówiłъ do niego to zagniewanymъ, to la-

godnymъ głosemъ, przykładałъ do oka, ośfal się i śmiał się dziko. Potemъ zwieszałъ się zъ siodła i jakby czegośъ szukałъ na ziemi. Szukającъ takimъ sposobemъ, oglądał się czasem i wówczas rzucałъ na mnie badaweze wejrzeenie, chcącъ претконаć się czy go nie śledzę. Późniejъ zdawało mi się, że cѣś łowił i chwyciłъ wъ powietrzu i przy тѣхъ dziwnychъ ruchachъ, takъ się zwieszałъ, że tylko cѣś nie spadał zъ siodła.

I kiedy śmiał się głuchymъ piekielnymъ śmiechemъ, a potemъ znowu jechałъ rozdzierającymъ głosemъ, prosiłemъ Boga, ażeby ta podróżъ prędej się skończyła.

Jechaliśmy takъ zъ dwie godziny: ostatnia iskierka życia rozdmuchana rozprawdowemъ whisky jużъ gasła. Co chwila sądziłem, że spadnę zъ konia. Wъ tѣmъ postrzegłemъ grubы parkanъ, najpewniejszą oznakę, że tu mieszkają ludzie. Słaby radośny okrzykъ wyrwał się zъ pierśi mojej; próbowałemъ, ale napróżno dać koniowi ostrogi.

Towarzysze mój obejrzał się, popatrzał na mnie swemi dziko-wirującami oczyma i powiedziałъ groźnymъ głosemъ: — Niecierpliwý jesteś kochanku! niecierpliwý! Widzę, myśliszъ może teraz...?

